

Overgreb på børn og unge praksiskursus

Albertslund maj 2018

HELLE HUNDAHL
CAND. PÆD. PSYCH. AUT.
SPECIALIST I KLINISK PSYKOLOGI

CENTER FOR MENTALISERING

Socialstyrelsen

Program for eftermiddagen

- Vold i familien og vold mod børn
- Symptomer
- PTSD og DTD (udviklingstraumer)
- Traumeforstyrret udvikling og adfærd hos børn
- Behandlingsmodeller – fokus på STORM
- Parterapi med voldsramte par

To og to

Hvilket barn, der har været udsat for vold/overgreb, har gjort størst indtryk på mig?

Hvad gjorde det ved mig... med få ord?

Fokus på vold mellem forældre

Vedvarende systematisk vold

(Coersive controlling violence, intimate terrorism)

Fysisk vold, som en del af et generelt kontrollerende mønster

Psykisk vold. Intimidering, følelsesmæssigt misbrug, isolation, bebrejdelse, nedgørelse, økonomisk kontrol, tvang, trusler mv.

Motiv: Kontrol

(Johnson, M.P. and Kelly J.B. 2008)

Situationel vold (Situational Couple Violence)

- Eskalerede konflikter, let-moderat vold, ikke generelt mønster af magt/kontrol
- Svækket evne til konflikthåndtering og/eller kontrol af vrede
- Evt. gensidig vold
- Motiv: Opmærksomhed

(Johnson, M.P. and Kelly J.B. 2008,
Ellic & Stuckless. 1996)

To andre typer

- **Reaktiv vold**

(Violent resistance)

Selvforsvar, hævn mv.

- **Separationsvold**

(Separation-instigated violence)

Ikke nødvendigvis forhistorie med vold

(Johnson, M.P. and Kelly J.B. 2008)

Hvorfor forlader den voldsramte ikke den voldelige...?

At forstå ambivalensen – et broget billede af følelser, håb og drømme.

At kunne kontrollere

Jeg er ikke bedre værd ... (geniscenesættelsen)

At blive beskyttet ...

At have værdi ... (han har brug for mig)

Angsten for hvad han gør ved mig, ved børnene ...

At arbejde med ambivalens

Hvis vi ikke er tilstrækkeligt nysgerrige og åbne, risikerer vi at overtage alle argumenterne for den positive forandring – hvilket efterlader vores samtalepartner med 'ro' til kun at holde de 'negative' argumenter i hævd.

...betyder, at vi risikerer både at styrke deres følelse af 'forkerthed' og deres alliance med det, de godt ved, ikke er godt for dem.

Dobbeltliv - isolation

Børns overlevelsesstrategier i voldsramte familier, nogle eks.

- Beskytte
- Lukke af
- Udvikle "antenner"
- Støtte sig til søskende
- Samarbejde for at kontrollere (Magnus)

Børn i voldsramte familier

("Barn som lever med vold i familien")

*Lad være med at gå
som katten og grøden
– kom og tal med mig
- se på mig!*

Når vi ser tegn på vold mellem forældre, kan vi antage, at børnene har været til stede – ofte mere end en gang, og måske selv er udsatte

"Hvorfor talte du ikke med nogle voksne? De spurgte ikke..."

Hjælpe med at håndtere frygten - skab sikkerhed

Afpas sprog til alder, ord og begreber = knager

En forklaring, som jeg forstår

*Hjælp mig
med at rydde
op*

*Giv mig knager, jeg
hænge min frygt og
bekymring op på*

Forældres vold mod børn

“Barn som lever med vold”

Type	Hvordan	Intervention
Intenderet omsorgsfuld opdragelse	Instrumentel	Pædagogiske interventioner
Tankeløs videreførelse af familietraditioner	Instrumentel	Pædagogiske interventioner
Frustration hos dysregulerede forældre, rettes mod barn	Impulsiv	Mentalisering, tvangsindgreb, mv.
Led i systematisk familieterror	Instrumentel og impulsiv	Tvangsindgreb

Omsorgssvigt og traumer

	Fysisk	Psykisk
Aktivt	Vold, seksuelle overgreb	Ydmygende tiltale, fastlåst negativ rolle
Passivt	Mangel på mad/drikke, mangel på hjælp med grundlæggende hygiejne som ren ble, rent tøj osv.	Understimulering, fravær af udviklings- fremmende voksenrelation

Symptomer kan forstås som...

Et sprog til at forklare om det, der er hændt

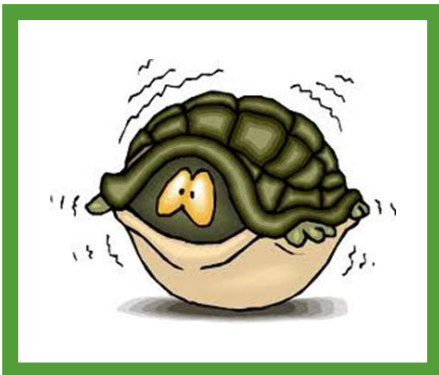
Personlighedens unikke måde at mestre svære og traumatiske situationer på

Tilstande, der bliver til træk

Hjernen er brugsafhængig

Man kan ikke slutte fra krænkelser og til symptomer, som en afkrydsningsliste

	Fysisk	Psykisk
Aktivt	Vold, seksuelle overgreb	Ydmygende tiltale, fastlåst negativ rolle
Passivt	Mangel på mad/drikke, mangel på hjælp med grundlæggende hygiejne som ren tøj, rent tøj osv.	Understimulering, fravær af udviklingsfremmende voksenrelation

Aktivt fysisk omsorgssvigt (vold)

Synlige mærker (blå mærker, mærker efter slag, kvælningsforsøg el.lign.)

Undgår gymnastik

Hyppige skadestuebesøg

Aggression - voldelig adfærd

Vanskeligheder med at håndtere konflikter

Direkte tegn på mistriivsel i hjemmet

Somatiske reaktioner

Vanskeligheder med koncentration og opmærksomhed

Depression/bekymring

Ingen håb for fremtiden

Flugt ind i lektier, rideskole, fantasiverden eller venner

Selvskade

Angst

Generel mistriivsel

Aktivt fysisk omsorgssvigt

Seksuelle overgreb

- Seksualiserende adfærd, påklædning mv., som ikke passer med alder
- Viden om seksuelle temaer ud over det alderssvarende
- Tavshed
- Børn under 11 år kan være præget af angst for sex og seksuelle emner
- Ved seksuel debut kan barnet meget hurtigt blive avanceret
- Fysiske symptomer og reaktioner
- Problemer med berøring
- Dårlig personlig hygiejne
- Mistillid – undgår bestemte personer
- Apati – opgivenhed – meningsløshed
- Depression/bekymring, angst, intet håb til fremtiden
- Hemmelighedsfuldhed, skamfuldhed
- Selvmordsforsøg, selvskade
- Flugt ind i lektier, fritidsaktiviteter, fantasiverden eller venner
- Generel mistrivsel
- Spiseforstyrrelse, selvskade
- Andre tegn på traumer, fx dissociation

	Fysisk	Psykisk
Aktivt	Vold, seksuelle overgreb	Ydmygende tiltale, fastlåst negativ rolle
Passivt	Mangel på mad/drikke, mangel på hjælp med grundlæggende hygiejne som ren ble, rent tøj osv.	Understimulering, fravær af udviklingsfremmende voksenrelation

Aktivt psykisk omsorgs- svigt (psykisk vold)

- Lavt selvværd og negativ identitet
- Grundlæggende oplevelse af skam, hjælpeløshed og uværdighed
- Indlært hjælpeløshed
- Adfærdsproblemer
- Sociale problemer
- Koncentrationsbesvær

	Fysisk	Psykisk
Aktivt	Vold, seksuelle overgreb	Ydmygende tiltale, fastlåst negativ rolle
Passivt	Mangel på mad/drikke, mangel på hjælp med grundlæggende hygiejne som ren ble, rent tøj osv.	Understimulering, fravær af udviklingsfremmende voksenrelation

Passivt fysisk omsorgssvigt (vanrøgt)

- Vanskeligt at ved at registrere sult og tørst, gemmer mad, "craving"
- Vanskeligt ved at registrere egen kropsafgrænsning
- Vanskeligt ved at registrere kulde/varme
- Problemer med grundlæggende hygiejne

	Fysisk	Psykisk
Aktivt	Vold, seksuelle overgreb	Ydmygende tiltale, fastlåst negativ rolle
Passivt	Mangel på mad/drikke, mangel på hjælp med grundlæggende hygiejne som ren ble, rent tøj osv.	Understimulering, fravær af udviklingsfremmende voksenrelation

Passivt psykisk omsorgssvigt mangel på udviklingsfremmende samspil

- Følelser
- Adfærd
- Opmærksomhed/kognition
- Fysisk
- Selv
- Relationer

	Fysisk	Psykisk
Aktivt	Vold, seksuelle overgreb	Ydmygende tiltale, fastlåst negativ rolle
Passivt	Mangel på mad/drikke, mangel på hjælp med grundlæggende hygiejne som ren ble, rent tøj osv.	Understimulering, fravær af udviklings- fremmende voksenrelation

Slør for øjnene??

Benægtelse og bagatellisering hos os selv...

- **Ressourcestærke**

Tvivl på observationer

- **Ressourcesvage**

Opgivenhed

- **Anden etnisk baggrund**

Det er kulturen!

TRAUMER

Hvad er et traume?

- Legemlig eller psykisk beskadigelse eller kvæstelse pga. ydre påvirkning
- Sår eller skade
- En tilstand af ekstrem stress

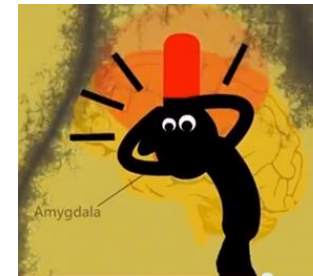

Forskkel på traumer – betydning for oplevelsen af sikkerhed

Upersonlige
traumer

Personlige
traumer

Tilknytnings-
traumer

Nonhuman
agent

Fremmed
agent

Tilknytnings-
figur

(Allen 2015)

Enkeltstående traumer – gentagne traumer

Enkeltstående traume - bearbejde/behandle

Gentagne traumatiserende oplevelser, komplicerede traumer og/eller traumer, der har fundet sted før personligheden var færdigdannet – mere omfattende og målrettet behandling

(POT, Allen)

PTSD

A. Udsættelse for faktisk eller truende død, alvorlig ulykke eller seksuel vold

At have oplevet den traumatiske begivenhed selv

At være vidne til traumatisk begivenhed

At have erfaret, at en traumatisk begivenhed er sket for en, der står dig nær eller gentagen og detaljeret gengivelse af en traumatisk begivenhed fx politi, ambulancefolk, socialrådgivere

B. Tilbagevendende genoplevelser

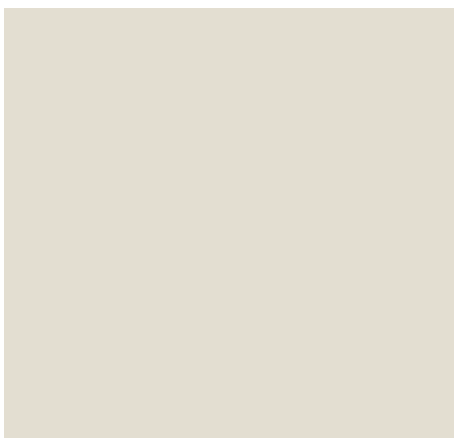
Mareridt, flashbacks, dissociative reaktioner, psykisk ubehag, fysiologiske reaktioner

C. Undgåelse af stimuli

Undgåelse af minder, tanker, følelser, steder, mennesker; aktiviteter, der minder om traumet

D. og E. Hel el. delvis amnesi samt psykisk overfølsomhed/alarmberedskab

Søvnproblemer, irritabilitet, vrede, koncentrationsbesvær, hypervigilitet, sammenfaren, hypervigilitet (øget årvågenhed), indenfor 6 mdr.

Forældre er de bedste traumeterapeuter

Tidligere troede man, at børn var resilliente – det er de, hvis forældre kan:

- Følelsesregulere
- Genetablere hverdagen
- Tale om traumet, skabe en samlet historie

Betydningsfulde faktorer ift. udvikling af PTSD

Personlige karakteristika som tilpasningsevne og funktionsniveau før traumet, alder, køn og forekomst af psykiske lidelser i familien.

IQ niveau, uddannelsesniveau og socialt (klasse-) tilhørsforhold, etnicitet (historik omkring forfølgelse) og netværksforhold (oplevelsen af social støtte og forståelse).

God emotionsregulering, tidligere traumehistorik.

Karakteristika ved traumet som trusselsniveau, emotionel niveau under traumet, dissociering under traumet.

(PTSD info fra "Børn i risiko" af Øyvind Kvello)

Traumereaktioner

Jo mere man kan
handle - jo lavere
traumatiseringsgrad

Udviklingstraumer – komplekse traumer

- Finder sted i tilknytningsrelation, i barndom eller ungdom
- Traumatiserende handlinger begået af primære omsorgspersoner danner en *dobbeltbelastning*, da det giver emotionel smerte og samtidig underminerer udviklingen af evnen til at **regulere smerte**

(Allen, 2014)

- "What happens when the source of danger and the source of safety is one and the same"

(Bessel van der Kolk, 2011)

Udviklingstraumer

- Gentagne gange at være blevet ladet psykologisk og følelsesmæssigt alene i uudholdelige, ubærlige, smertefulde emotionelle tilstande = "still face setting", psykologiske usynlighed
- Kernetilstand, en oplevelse af ikke at eksistere, at være usynlig, gennemsigtig, isoleret, overset, glemt, at være en fremmed blandt fremmede.
- Tilknytningstraumatiseret på en måde, der påvirker kapaciteten for sikker tilknytning – centralt i en terapeutisk relation

(Allen 2015)

Udviklingstraumer DTD – Developmental Trauma Disorder

A. Eksponering

1. Multipel eller kronisk eksponering for en eller flere former for udviklingshæmmende, interpersonelle traumer
2. Subjektiv oplevelse

B. Mønster af gentagen dysregulering som respons på traumatiske udløserer - ikke alderssvarende udvikling:

Affektivt, somatisk, adfærdsmæssigt, kognitivt, relationelt, selvattribuering

C. Permanent ændret attribuering og forventninger

Mistro, mistillid, manglende forventning om beskyttelse, vished om gentagelse af traumerne, negativ selvattribuering

D. Funktionel svækkelse

Uddannelsesmæssigt, familiemæssigt, i vennegruppen, arbejdsmæssigt

Udviklingstraumer rammer særligt ind her...

(Bessel Van Der Kolk)

Opmærksomhed

- Engagere sig konsistent
- Filtrere irrelevant fra

Affektregulering

- Følelser fortæller os, hvor vi skal hen
- Emotioner ekstreme eller stille
- "stuck in emotions"
- Beroliger sig – misbrug mv.

Relationer

- Mistillid
- Positionerer sig selv derefter

Tilknytningsmønstre

TRYG: Bruger omsorgspersonen som tryk base for udforskning og som sikker havn

UNDGÅENDE: Tilsyneladende upåvirket af adskillelse, undgår kontakt

AMBIVALENT: Bliver let urolig – søger kontakt, men lader sig ikke berolige

DESORGANISERET: Virker skræmt, reagerer sært eller modsætningsfyldt

Desorganiseret tilknytning

- "Kom her og bliv væk"

- Høj "følelsetemperatur"

- Følelse af forvirring, angst og vrede

- Tænk traumer

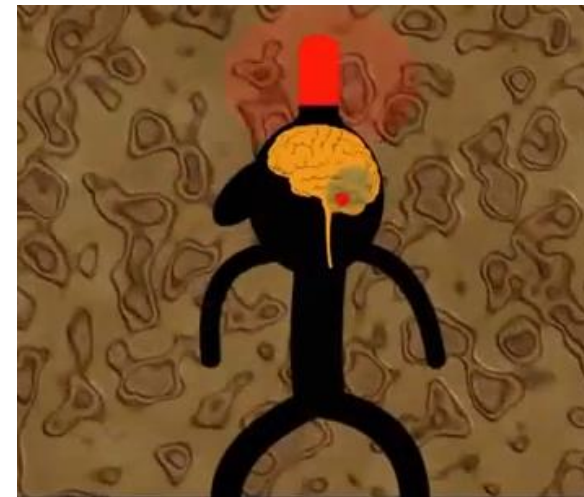
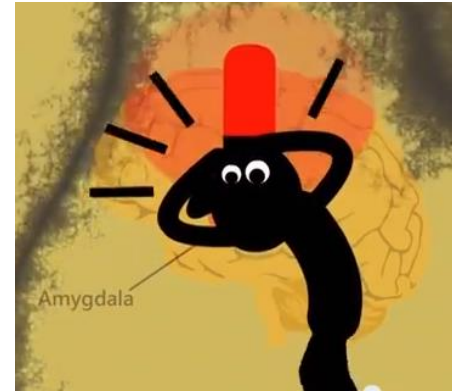
- Mest brug for mentalisering i mødet

Desorganiseret tilknytning

Betty Blue Trailer

TRT: 00:02:07:10

Mere om traumereaktioner

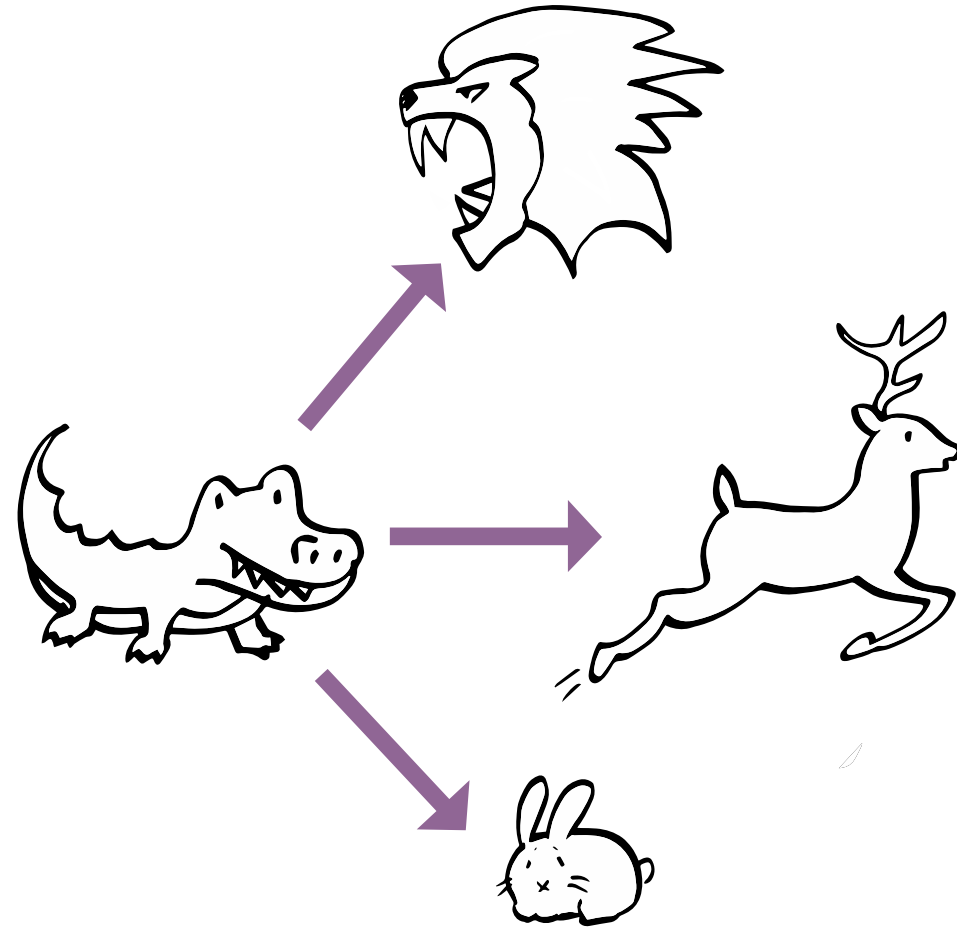
Kamp - flugt - frys

- Normaliser: Fortæl hvordan hjernen reagerer i forbindelse med traumer

Hyperreaktiv: Hjernen i konstant alarmberedskab

- **Hvorfor er dette vigtigt at vide?**

Undgå at misfortolke barnets reaktioner

Dissociation

En af de mest primitive forsvarsmekanismer, vi har

Kan ses som en fortsættelse af frys

- undgåelse af mentalisering, mister modet til at have sind på sinde, hos sig selv og andre (Fonagy)

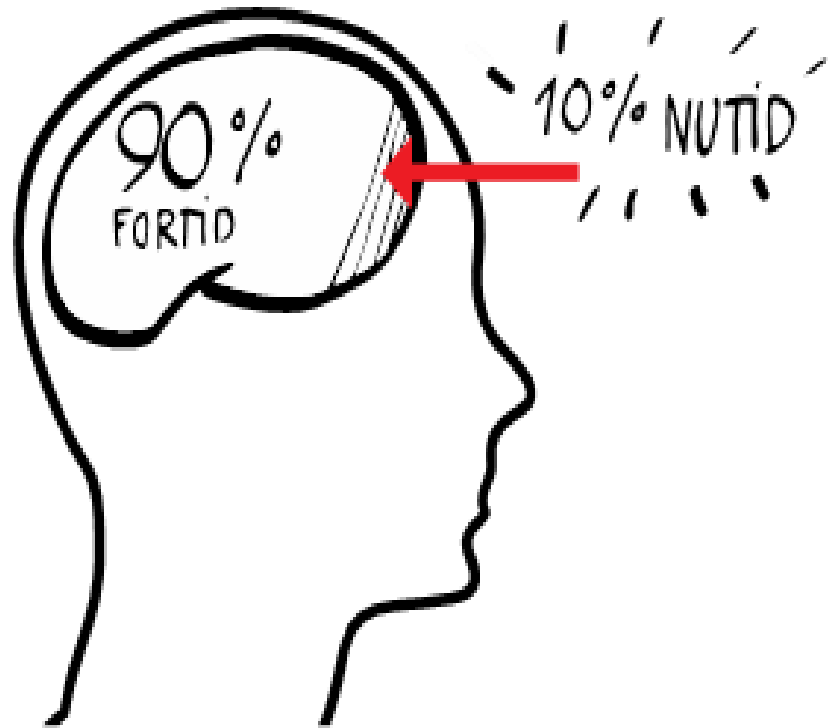
Eks på beskrivelser:

”mit hoved blev skruet af som en pære fra en lampe, og så opdagede jeg ikke noget”

”jeg forsvandt og en pige med samme krop som min tog mit sted, og far opdagede aldrig at jeg var væk til mit særlige sted” (Kvello)

Traume-triggere og 90/10-reglen

Traumetrigger...

Geniscenesættelse - Hvorfor

- Kontrol

Gentagelsen - et ubevidst ønske om at genopleve og kontrollere

Projektiv identifikation

- Emotionsregulering

Manglende emotionsregul. → uhensigtsmæssig adfærd (kamp, flugt, frys)

- Afhængighed

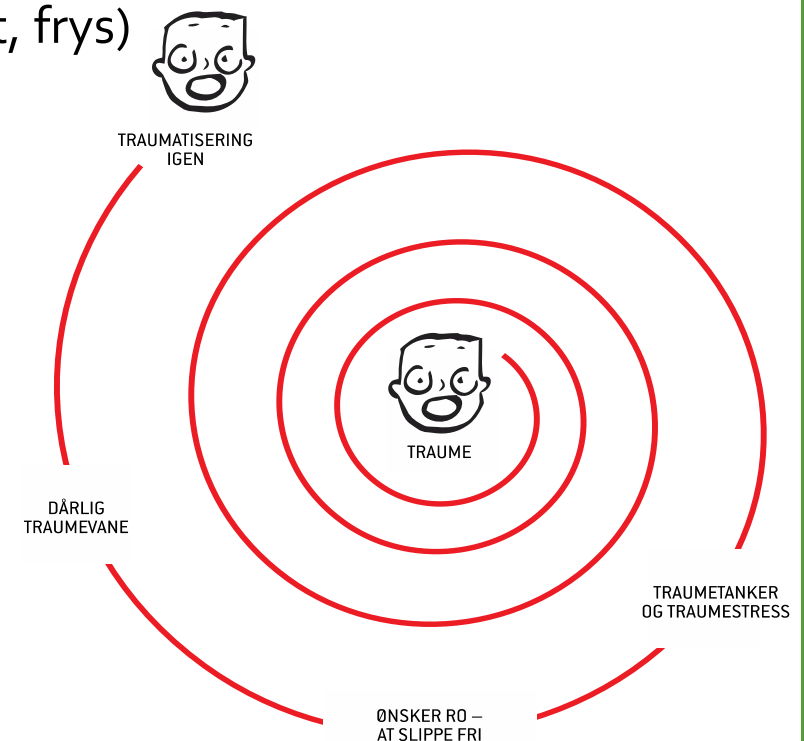
Stresstilstand gør, at man søger det velkendte

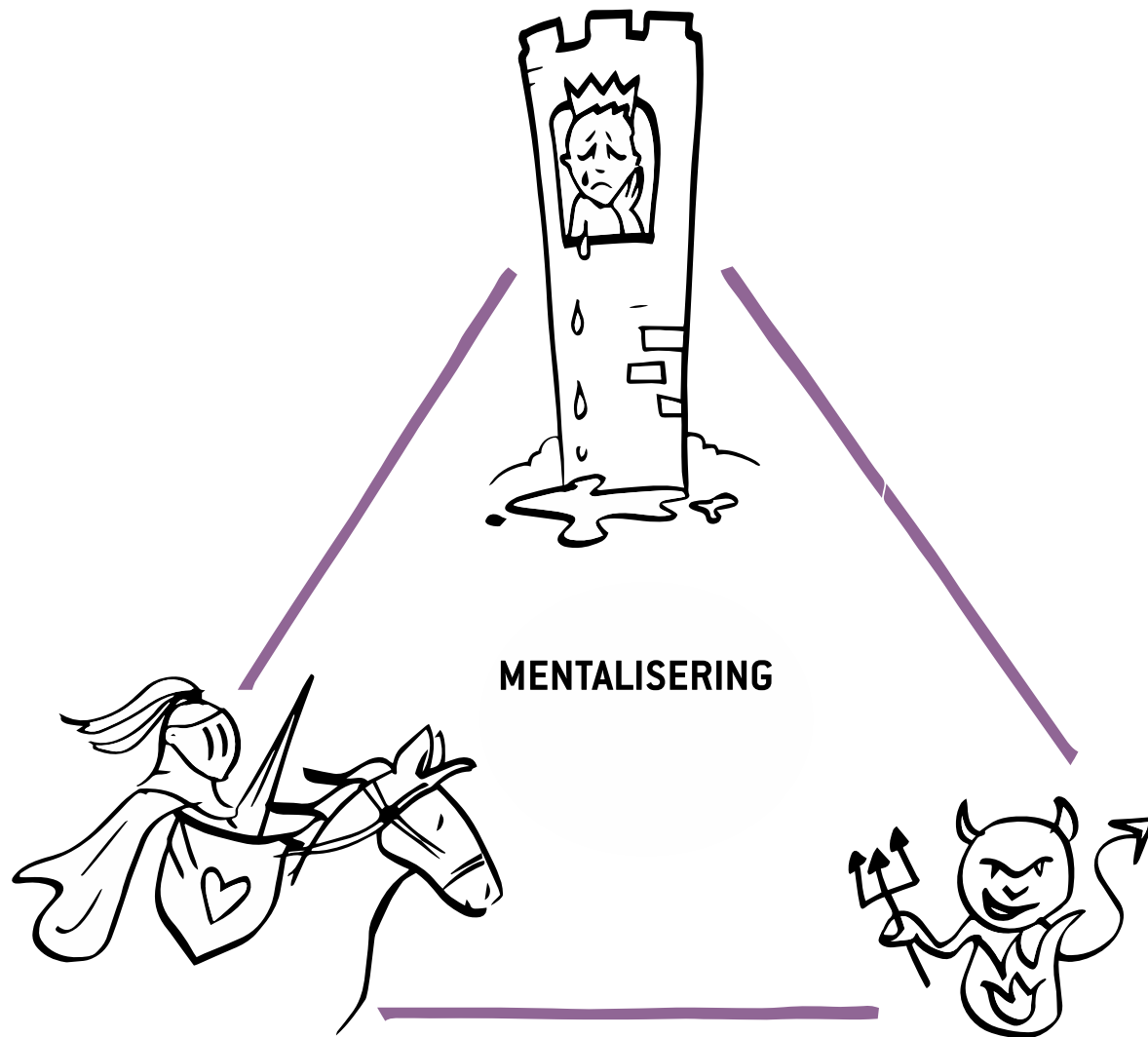
Geniscenesættelsen er smertelindrende

- Søgen efter bedre relationer

Udtryk for ønske om at blive elsket

At korrigere sine objektrelationer

Offer-redder-krænker-trekanten

- Illustrerer velkendte roller, der geniscenesættes
- **Hvad kan den professionelle gøre for at bryde geniscenesættelsen?**
- Være bevidst om, den position, du inviteres til og undgå at træde i rollen
- Dermed hjælpe med at bryde gentagelsen

Omsorgssvigtede og traumatiserede børn 0-3 år

Grundlaget for væren i verden/**relationer**, præget af mistillid, håbløshed, forstyrret tilknytning

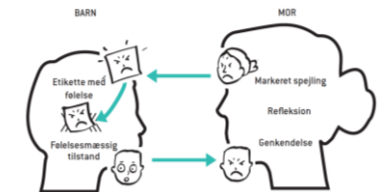
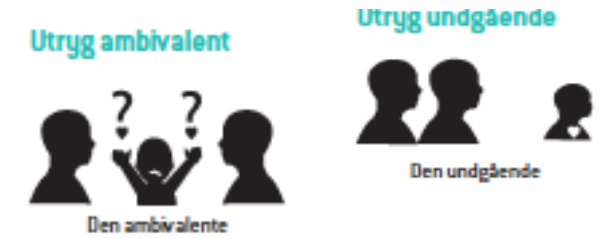
Ingen mulighed for at sætte spørgsmålstegn, ingen evne til social sammenligning

Manglende kendskab til egne **følelser** – manglende hjælp til at regulere følelser – manglende grundlag for mentalisering

Selvet negative etiketter (mig) oplever sig ikke som aktivt handlende (jeg)

Ikke håndtere fysiske tilstande

Opmærksomhed og adfærd organiseret omkring overlevelse frem for udvikling.

Omsorgssvigtede og traumatiserede børn 4-8 år

Opmærksomhed, indlæringsproblemer – koncentrationsproblemer

Manglende evne til leg – **følelser**regulering – mulighed for at bearbejde –
mulighed for at skabe venskaber/**relationer**

Selv –negative etiketter oplever sig ikke som aktivt handlende

Fysik – allerede bagefter

Adfærd organiseret om at holde hemmeligheder og mestre hjælpeløshed

Indlært hjælpeløshed – adfærdsvanskelige

Stille veltilpassede små voksne, eks. i legerummet ordner og gør pænt

Omsorgssvigtede og traumatiserede børn mellem 9 - 12 år

- **Relationer** – social sammenligning – Ofte i denne alder, at børn opdager at vold, overgreb eller omsorgssvigt ikke er almindeligt
- Føler sig anderledes og forkerte, ikke rigtig voksne, ikke rigtig børn
- Ikke en del af de sociale systemer, kan ikke lave venskaber, kan ikke sætte ord på **følelser**, svært at regulere følelser
- **Adfærd** - hypersensitive, hyperaktive, freeze, raserianfald

Omsorgssvigtede og traumatiserede teenagere

- Ofte på dette tidspunkt, at omsorgssvigtede og traumatiserede anbringes
- Mangler venner (**relationer**). Mangler det, der skal til for at knytte bånd. Dvs. sprog for følelser, erfaringer med relationer, evne til at regulere følelser
- Vanskeligt at løsrive sig fra forældre eller løsriver sig alt for hurtigt
- Ingen sikker identitet – forvirret **selv**billede

Adfærd – traumatiserede unge (fortsat)

Indad

Selvmedicinering
stoffer/alkohol

Selvdestruktiv adfærd

Spiseforstyrrelser

Selvmondsforsøg

Depression, angst

Destruktive relationer

Tidlige graviditeter

Udad

Negativ identitet og
dertilhørende adfærd

Vold

Bander

En særlig to-delning i udviklingen hos traumatiserede børn

- Overtryk på færdigheder, der fremmer overlevelse (overlevelsesstrategier)
- "Undertryk" på færdigheder, der ikke umiddelbart er vigtige for overlevelse

Med andre ord: Regression eller kunstig progression.

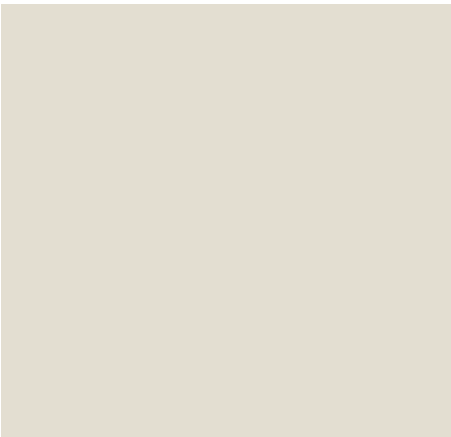
Efterreaktioner

Centralt hvornår traumerne sker

Jo tidligere, jo mere global betydning for udviklingen

De udviklingstemaer, der er i fokus på dette tidspunkt, bliver ramt

(Bessel van der Kolk)

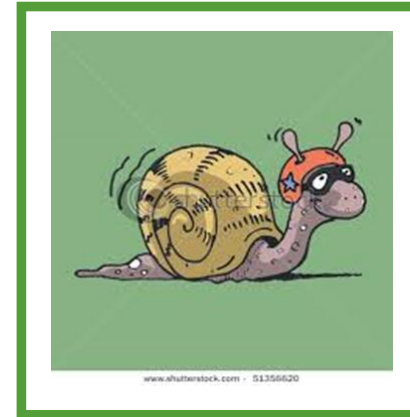
Generelt om børn/unge, der udviser symptomer på mistrivsel

- Se bag om adfærden
- Omsorgssvigtede og traumatiserede unge er ofte asymmetrisk udviklet
- Tilpasse samspillet til udviklingsalderen – mentalisering

Hvordan skal man reagere på symptomer

- Den bedste måde at forstå symptomer på er at spørge og LYTTE til barnets individuelle historie.
- Undgå katastrofestemning! Agér - dramatisk.
- Lov ikke noget, som ikke kan holdes.
- Skynd dig langsomt.

I tvivlstilfælde?

- Udgangspunktet må altid være, at barnet har haft en grund til at sige/gøre/reagere, som det gjorde! Vær nysgerrig, hav et åbent sind i samtalen med et barn.
- Børn er loyale til en grænse, vi voksne ofte ikke forstår. Ændrer de udsagn/trækker i land, er det ikke det samme som, at der ikke er noget galt. Overvej, hvordan du så kan hjælpe.
- Jo mere historik og traumehistorik man får, jo flere brikker til puslespillet.
- Disse overgreb lever i det skjulte, i hemmelighedernes, skammen og skyldens land.

TÅLMODIGHED & SUPERVISION!!!

Behandlingsmodeller ved vold mod børn

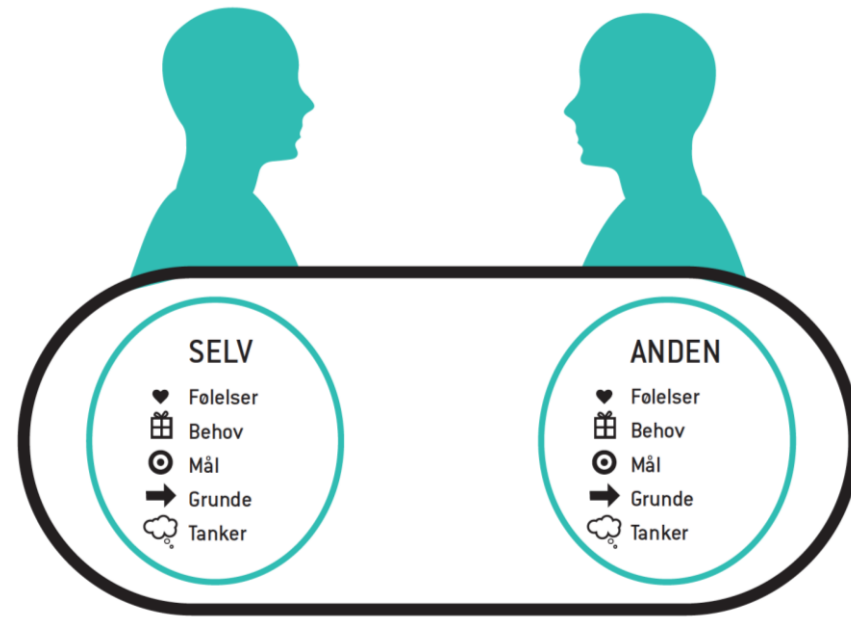
Aarhus, Skanderborg, Randers, Odense og Haderslev kommuner har over en treårig periode arbejdet systematisk med at udvikle, afprøve og beskrive modeller for behandling af børn, der har været udsat for vold i hjemmet. Arbejdet er blevet fulgt og evalueret undervejs.

Den narrative model

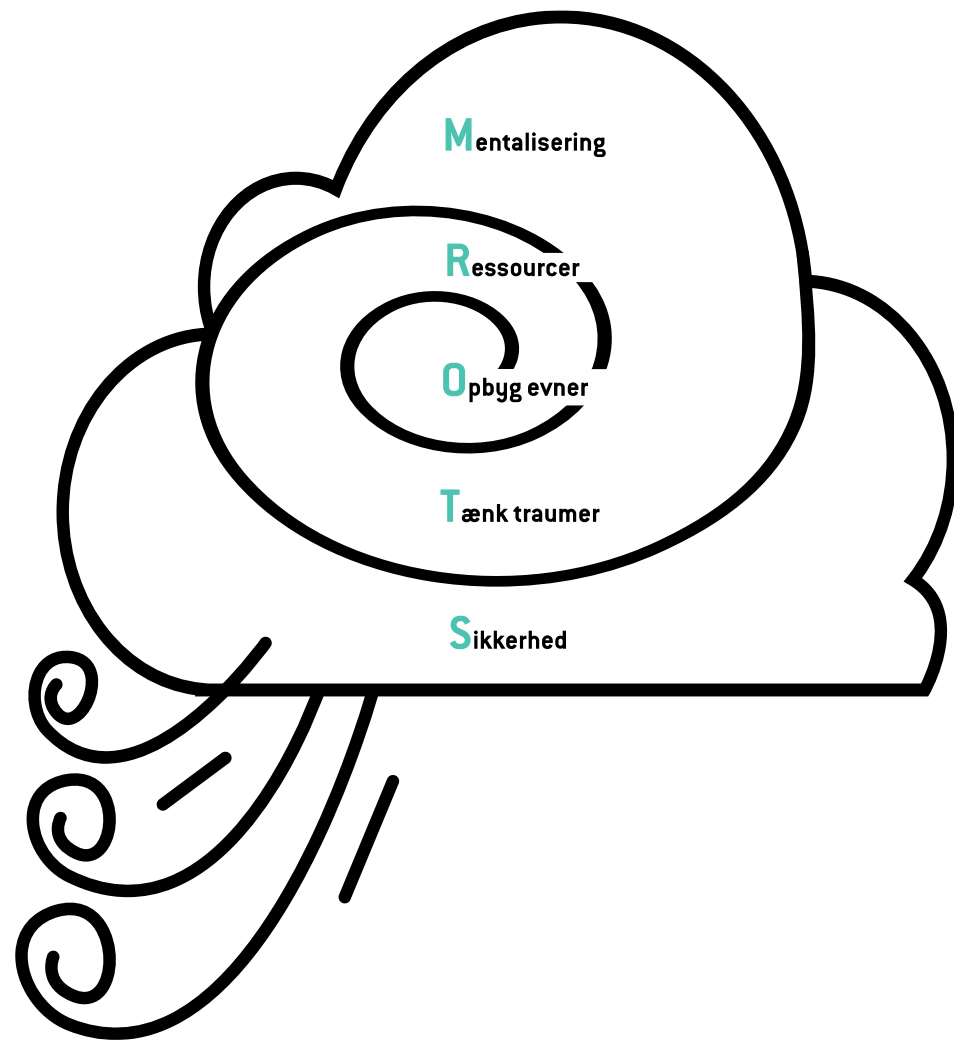
Traume modellen

Den kognitive model

Metaliseringsmodellen

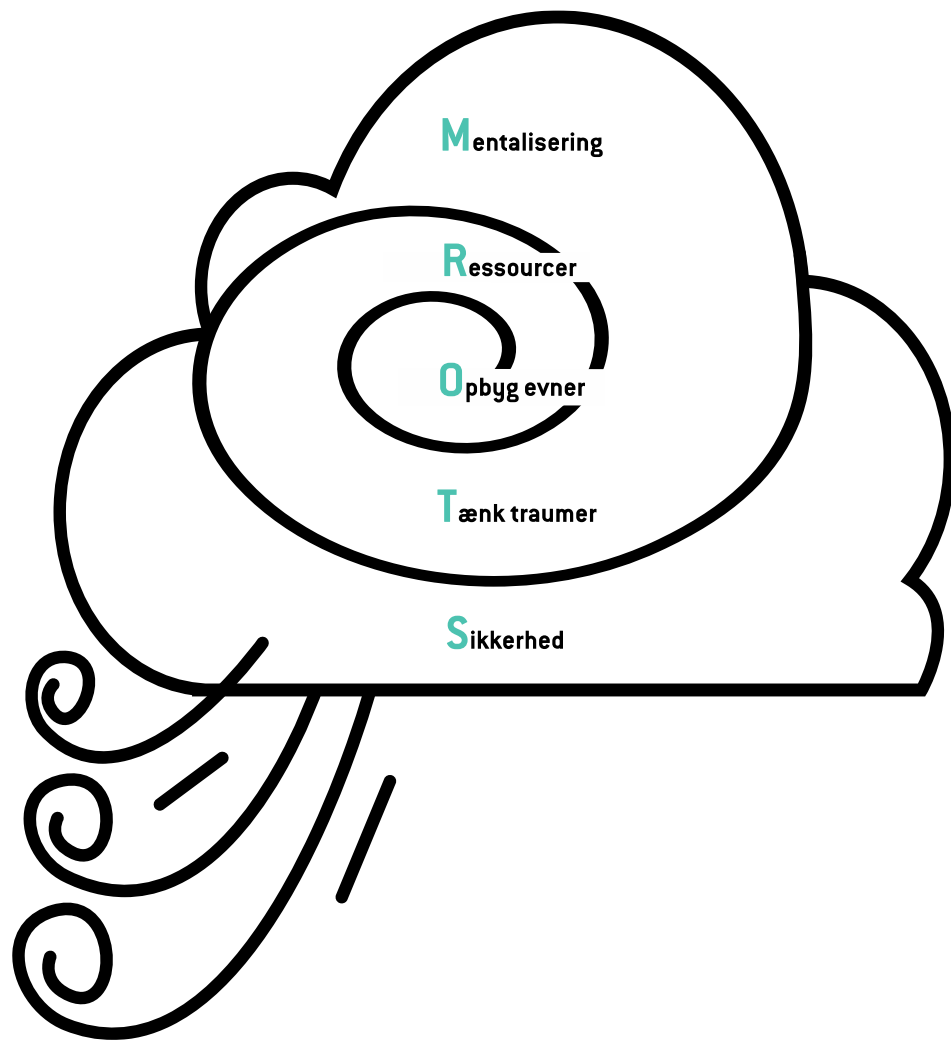

MENTALISERING

STORM- MODELLEN

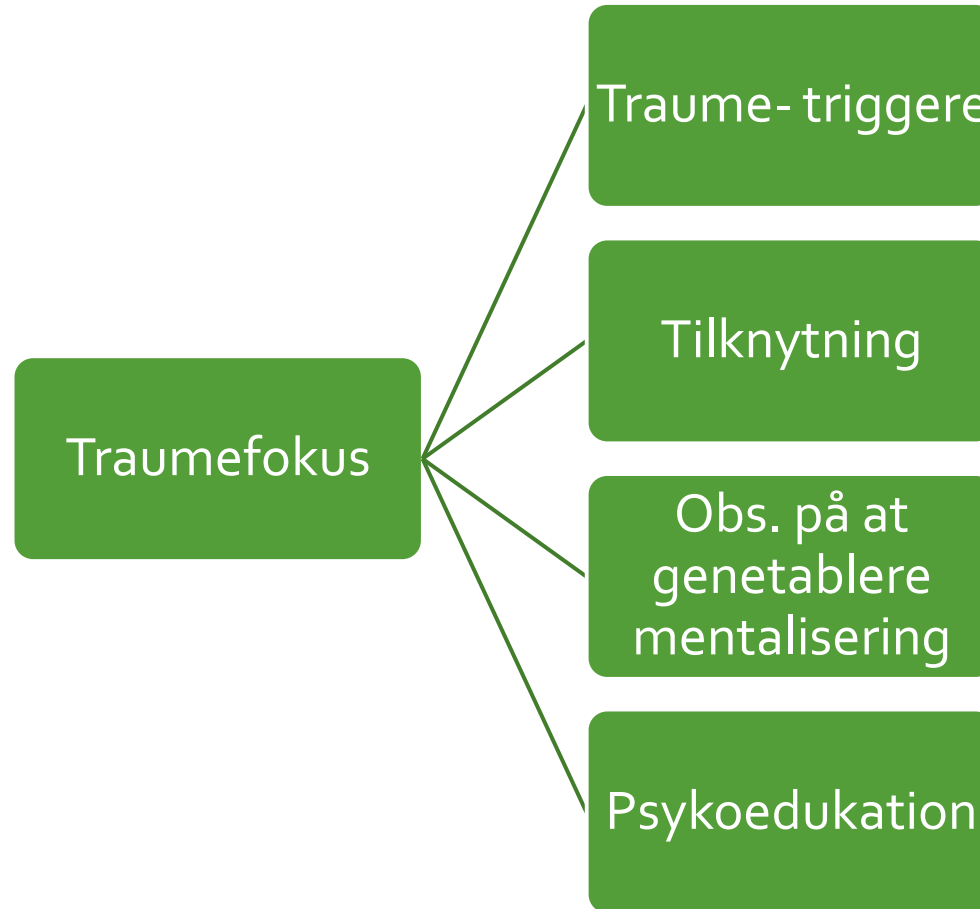
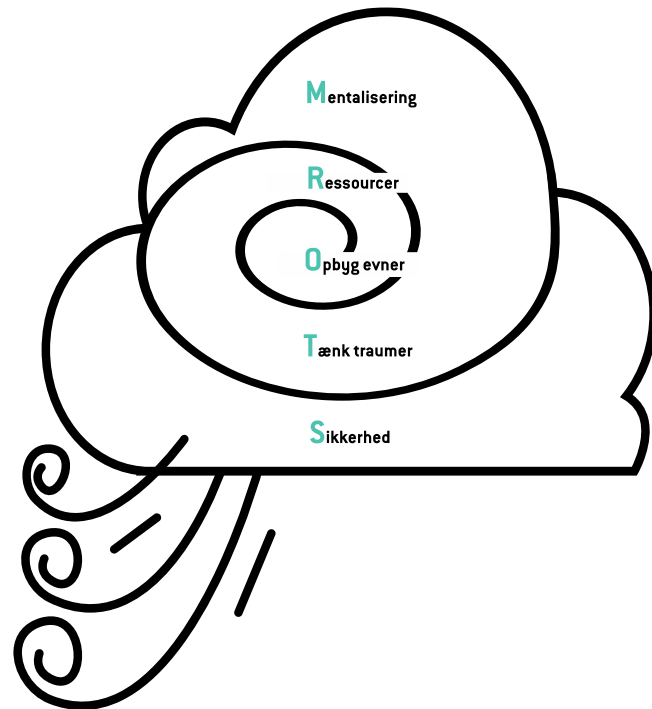
Elementer fra traditionel og
mentaliseringsbaseret
traumebehandling

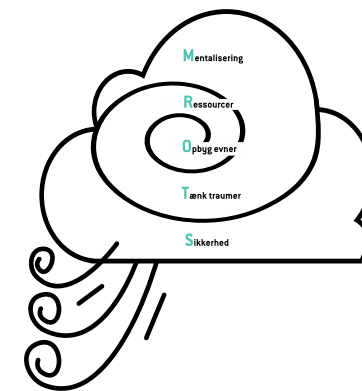
Sikkerhed

- Er barnet/den unge i sikkerhed? Fysisk/psykisk
- Oplever barnet selv at være i sikkerhed?
- Hvad med søskende? Er de i sikkerhed?
- Hvad med mor eller far?
- Er der andet, der umiddelbart kan føles utrygt?
- Nye kriser? – et konstant fokus i behandlingen
- Sikkerhed i forhold til fagpersonen... dig.

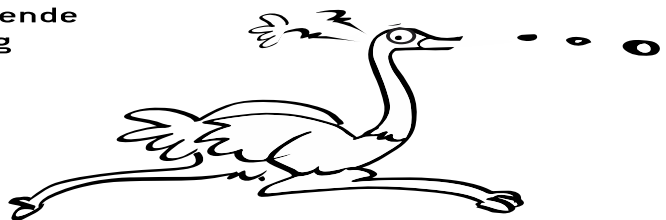
Tænk traumer

Tænktraumer - psykoedukation

Påtrængende
tanker og
følelser

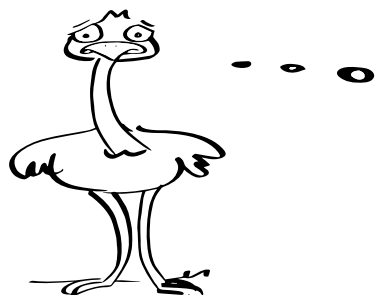
Jeg har grimme tanker
eller drømme eller billeder
af det, der skete, som jeg
ikke har lyst til at have

Undgåelse
af tanker
eller adfærd

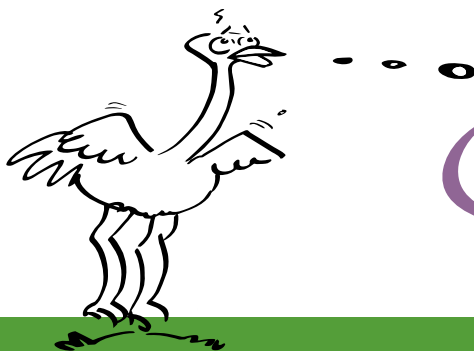
Jeg vil ikke have noget med
det, der skete, at gøre, dvs.
ikke være steder, der
minder mig om det, eller
tænke på det

Ændringer i
opfattelse og
humør

Jeg tænker og er ander-
ledes efter det, der skete
– jeg synes, det er min
skyld, eller jeg er mere
ked af det og bange

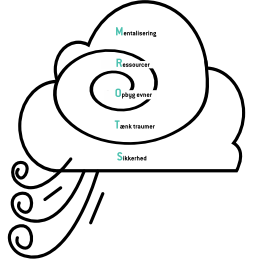
Stress

Efter det, der skete, er det, som
om jeg hele tiden er stresset –
jeg kan ikke koncentrere mig
eller bliver lettere sur, eller kan
ikke sove og falde til ro

Fortæl om
efterreaktioner ud fra
strudsen.
Normalisere fremfor at
diagnosticere: Det er
hjernens måde at "klare"
det på.

Opbyg evner

- **Følelser:** Ikke alderssvarende registrering, kategorisering og regulering
- **Adfærd:** Destruktiv, selvdestruktiv, geniscenesættelse
- **Opmærksomhed/kognition:** Ikke alderssvarende funktionsniveau, indlæringsproblemer
- **Fysik:** Ikke alderssvarende registrering og regulering af sult, mæthed, træthed, motorik og det at skabe ro
- **Selv:** Manglende fornemmelse af et samlet selv, manglende selvværd, manglende selvtillid
- **Relationer:** Manglende udvikling af evne til mentalisering og at indgå i nære og positive relationer til andre (konflikt, lydige, omklamrende mv.)

Opbyg evner

Skriv barnets udviklingsalder og aktuelle alder ned i forhold til de seks domæner:

Alder / udviklings-
alder

Følelser

At være i stand til at genkende, kategorisere, italesætte og regulere følelser. Genkendelse af følelser hos andre.

Adfærd

Almindelige forventninger til adfærd såsom at spise pænt, at handle ind mv. Destruktiv, selvdestruktiv adfærd. Geniscenesættelse af tidligere traumer. Overlevelses- og mestringsstrategier.

Opmærksomhed/kognition

At have alderssvarende evner til at fastholde opmærksomhed og koncentrere sig i forskellige sammenhænge.

At have et alderssvarende kognitivt funktionsniveau. Følge med i skolen, have almen viden: Hvem er statsminister i Danmark osv.

Fysik

At være i stand til at mærke kulde og varme, kunne bruge sin krop motorisk, kunne mærke sult og mæthed, kunne mærke træthed og kunne skabe ro i sig selv.

Selv

At have et samlet Mig – med et positivt selvværd som resultat af at være blevet spejlet positivt.

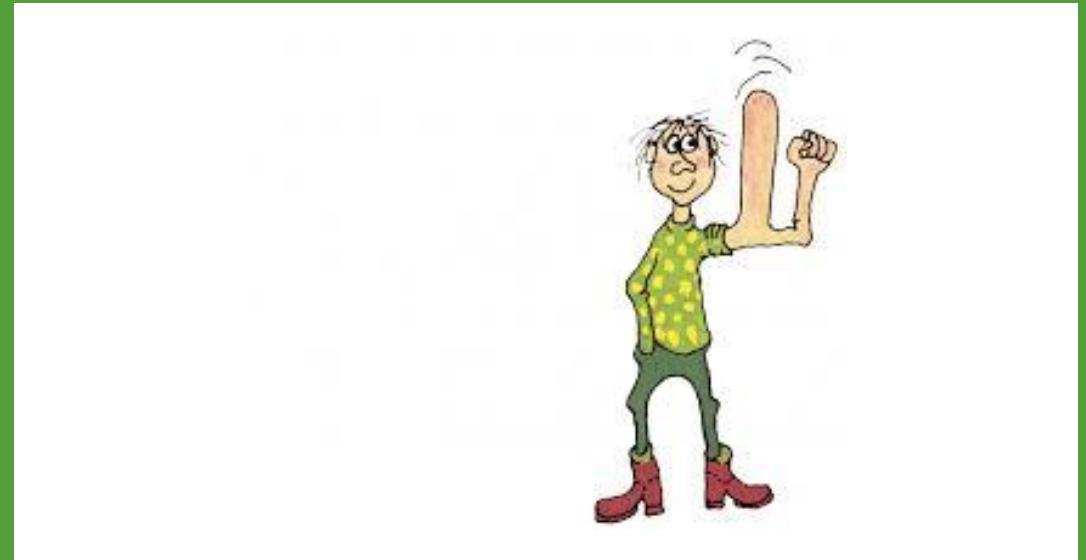
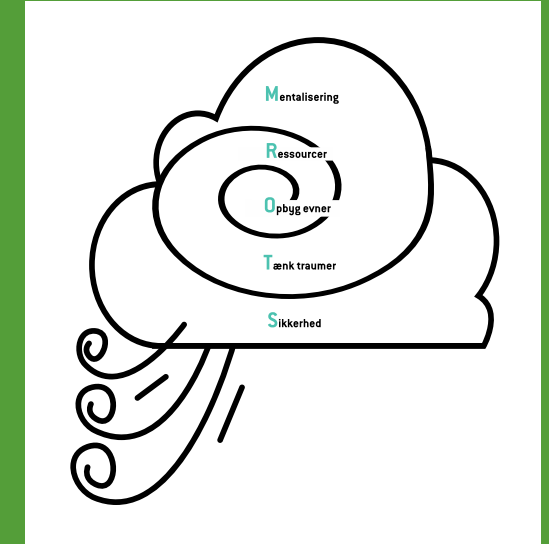
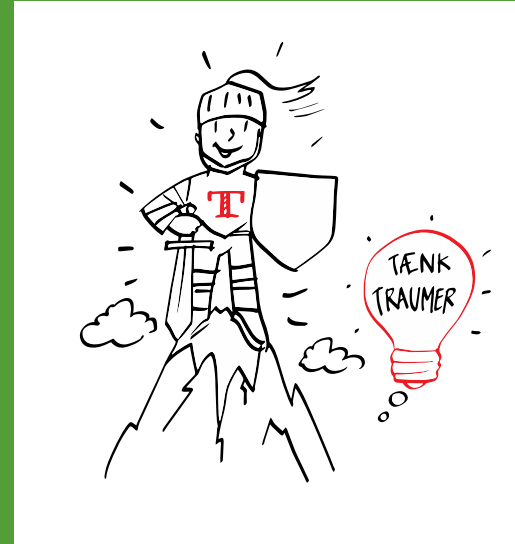
At have en oplevelse af et positivt handlende Jeg – selvtillid, tro på, at man kan handle positivt i verden og lykkes med at nå mål, som er forbundet til at opleve, at ens handlinger og adfærd anerkendes og fører til ønskede mål.

Relationer

At have nære og positive relationer til andre, herunder til en pædagog, et kæledyr, en nabokone, et familiemedlem eller andre. Ligeværdige relationer til jævnaldrende er vigtige, og det samme er ens rolle i forskellige relationer. Tillid.

Ressourcer

- Ressourcer i bred for stand – både medfødte og mestring
- Ressourcer, der skaber trivsel i barnets/den unges liv
- Talenter, kvaliteter, personlige karakteristika og mestringsstrategier
- Se handlinger i traumesituation som udtryk for ressourcer – hensigtsmæssig strategi på det tidspunkt
- *Overlever* fremfor offer
- Støtte opbygning af selvtillid og selvværd

Mentalisering

Følelsesmæssig
intensitet

Mentalisering

Høj

Lav

Støttende og empatisk

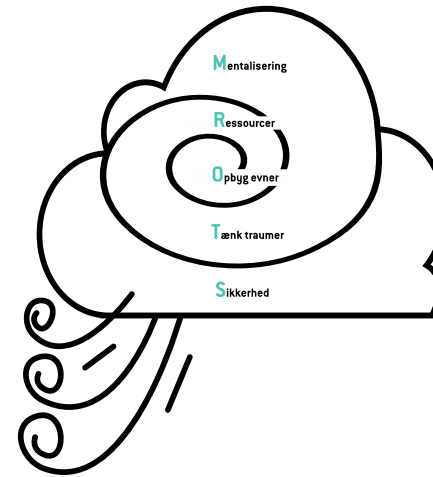
Udforskning (og udfordring)

Basal mentalisering

Mentalisering af relationen

Lav

Høj

Pauseknappen:
Stop op og spol
tilbage!

Selv
Følelser
Indre
Automatisk

Anden
Tanker/fornuft
Ydre
Kontrolleret

Åbenhed

Balance

Empati

Nysgerrighed

Tålmodighed

EN MENTALISERENDE INDSTILLING

LIDT OM PARTERAPI MED VOLDSRAMTE PAR...

Argumenter for parterapi ... i nogle tilfælde... (McCollum & Stitch 2008)

1. Hvis kvindens aggression ignoreres eller nedtones ved situationel vold, overses i en vigtig brik i det interpersonelle puslespil
2. Vold fra den ene afføder typisk vold fra den anden. Dvs. jo mere vold kvinden selv udøver, jo større skade på hende selv
3. Disharmoni i forholdet er en forløber for vold. Derfor har begge brug for hjælp
4. Mange bliver sammen, 50 – 70 %. Hjælp til relationen nødvendig.

Argumenter mod parterapi

- Falsk tryghed – det er for farligt
- Retraumatiserende
- Volden er et individuelt ansvar
- Det er for svært at styre

Parterapi, når:

- Parret frivilligt vælger parterapi og har positive ønsker for relationen
- Situationel vold – ellers først individuel terapi
- Volden er sjælden og mindre alvorlig uden fysisk skade
- Ingen risiko for alvorlig vold eller drab, og at partner ikke frygter dette
- Udøver tager ansvar for voldelige adfærd
- Ingen forhøjet risiko for vold, hvis volden adresseres direkte i terapien

Først lidt om parforhold i det hele taget

Gid det altid så sådan ud...

De tre danse

Find skurken

- Bebrejde, beskylde, kritisere

Presse på – lukke af

- Anklage, angribe – undgåelse, forsvar

Kold krig

- Frys, flugt

Parterapi med voldsramte par

Styrke tryk tilknytning/tryk base i forholdet

Forstå – mentalisere – og tage den andens perspektiv og forstå tilknytningsbaseret frygt

Fokus på styrkelse af mentalisering... og dermed affektregulering

Sikkerhedsplan ved parterapi

Ikke-volds kontrakt - tydeliggøre trikkere af volden

Trækker sig

Føle sig fanget,
bange for at gøre
noget forkert

Skrive 3 ting ned om
egen frygt, partners
frygt, hvad giver dig
lyst til at trække dig?

Presser på

Føle sig forlade,
svigtet, brug for
anerkendelse

Afspænding,
mindfulness,
vejtrækning

“From scared to repaired”
Schneider & Breimhall, 2014

Parterapi – vold - EFT

Adressere volden direkte (og anerkende effekterne)

At skabe adgang til de underliggende tilknytningsrelaterede følelser, der ligger bag fx vrede

Opmærksomhed på egne tilknytningsrelaterede behov

Skabe modtagelighed i relationen for disse behov

1. Identificere emotionelle reaktioner
2. Re-egnagere "withdrawn" – mildne "presser"
3. Styrke tilknytning i relationen

Vold og tilknytningstraumer i forholdet

- Identificere traumet fx utroskab + den negative spiral herfra – lytte til betydningen for den "forurettede"
- Anerkende, udtrykke fortrydelse
- Styrket følelsesmæssigt engagement
- Den forurettede tør risikere sårbarhed, reengagere sig i forholdet – tilknytningen i forholdet styrkes igen.

Litteratur

Bessel Van Der Kolk, konference 2014

Janne Østergaard Hagelquist, "Mentalisering i mødet med udsatte børn", 2012

Janne Østergaard Hagelquist & Marianne Køhler Skov, "Mentalisering i pædagogik og terapi", 2014

Judith Lewis Herman, "I voldens kølvand og deres heling", 1995

Peter A. Levine & Maggie Kline, "Traumer set med barnets øjne – Heling af traumer hos børn og unge", 2012

Øyvind Kvello, "Børn i risiko", 2010

Heltne & Steinsvåg (red.), "Barn som lever med vold i familien", 2012